

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Програма для загальноосвітніх навчальних закладів

Програма затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804

9 клас

Усього — 70 год. На тиждень — 2 год. Текстуальне вивчення творів — 56 год. Повторення й узагальнення — 2 год. Література рідного краю — 2 год. Позакласне читання — 4 год.
Розвиток мовлення — 4 год (у межах годин на текстуальне вивчення)
Резервний час — 6 год.

Кількість годин (орієнтовно)	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів	Зміст навчального матеріалу
1	<p><u>Предметні компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> пояснює багатозначність художнього образу; розрізняє і називає різні типи образів.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> відчуває красу й силу художнього слова; за допомогою слова створює елементарні образи; використовує художнє слово в повсякденному житті; висловлює судження, оперуючи різними виражальними засобами мови; добирає самостійно джерела інформації для просування індивідуальним освітнім маршрутом; виявляє зв'язок літератури з філософією, міфологією, фольклором, іншими видами мистецтва.</p> <p>НЛ–2 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Усвідомлення ролі краси й сили художнього слова в повсякденному житті людини. Розуміння значення літератури у формуванні особистості.</i></p>	<p>ВСТУП Роль і місце літератури в житті нації. Розвиток літератури. Творча індивідуальність митця.</p> <p>МК: Образотворче мистецтво, музичне мистецтво, театральне та кіномистецтво.</p>

<p>2</p>	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: розрізняє види й жанри усної народної творчості; пояснює роль фольклору в житті українського народу, його місце в розвитку літератури; визначає види родинно-побутових пісень; виразно читає й аналізує пісні про кохання.</p>	<p><i>Родинно-побутові пісні</i> «Місяць на небі, зіроньки сяють...», «Цвіте терен, цвіте терен...», «Сонце низенько...» (2 на вибір), «Ой під вишнею, під черешнею...» Процес виникнення фольклору. Багатство і розмаїття українського фольклору (<i>повторення й узагальнення вивченого</i>). Види родинно-побутових пісень (про</p>
	<p><u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: аналізує тексти, пояснює тематику, художньо-поетичні засоби, зокрема образи-символи; визначає зміст, обсяг своєї навчальної діяльності, способи опрацювання навчального матеріалу; зіставляє специфіку розкриття теми в різних видах мистецтва.</p> <p>НЛ–2 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Усвідомлення значення давньої культурної спадщини свого народу для майбутніх поколінь.</i></p>	<p>кохання, про сімейне життя, жартівливі). Культ романтизованих почуттів, традиційна символіка.</p> <p>МК: Фольклор слов'янських народів. І. Соколов. «З базару»; М. Пимоненко. «Ревнощі», «Побачення», «Суперниці»; С. Васильківський. «А що мати скажуть» (образотворче мистецтво); музика М. Лисенка до українських народних пісень (музичне мистецтво).</p>

2	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: розкриває зміст поняття «балада»; розрізняє види балад; аналізує тексти за змістом і стильовими особливостями; інтерпретує балади в культурологічному контексті; пояснює драматизм твору, специфічність закінчення, реалістичне і фантастичне в баладі.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: осмислює духовний зв'язок з історичним минулим рідного народу; зіставляє специфіку розкриття теми в літературі, музиці; висловлює судження про історичні події, реальне і фантастичне в баладах. Вивчає напам'ять: 1 баладу або пісню (<i>на вибір</i>).</p> <p>НЛ–2 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Усвідомлення значення давньої культурної спадщини свого народу для майбутніх поколінь.</i></p>	<p><i>Українські народні балади</i> «Ой летіла стріла», «Ой на горі вогонь горить» Тематичні та стильові особливості, сюжет, герої українських балад. Класифікація балад. ТЛ: народна пісня (<i>поглиблено</i>), балада.</p> <p>МЗ: козацька доба (історія України).</p> <p>МК: В. Васильківський. «Козак в степу. Тривожні знаки»; С. Якутович (із альбому «Абсолютний слух часу», 2008); О. Сластіон. «Проводи на Січ», 1898; Ю. Нікітін. «Козак-херувим» (образотворче мистецтво); «Ой, із-за гір, з-за гір» із альбому «Українські народні козацькі пісні та думи», 2005; «Ой на горі вогонь горить» (із альбому «Українська козацька історична пісня (XVI-XVII ст.)»); гурт «Хорея Козацька», 2005 (музичне мистецтво).</p>
3	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: розуміє роль християнства (Біблії) в духовному житті українського народу; називає найдавніші книги</p>	<p>ДАВНЯ ЛІТЕРАТУРА Українська середньовічна література XI–XV ст. Розвиток писемності після хрещення Русі-України (988 р.). Найдавніші</p>

	<p>Русі-України, імена перекладачів Біблії українською мовою; перші друковані книги в Україні; переказує й коментує біблійні легенди, притчі; розуміє основні моменти християнської моралі: ідеали правди, чесності, патріотизму, скромності, любові до ближнього.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: дискутує з приводу порушених у Біблії проблем; толерантно відстоює власну позицію; знаходить компроміс у дискусії; добирає самостійно джерела інформації для просування індивідуальним освітнім маршрутом; здійснює самоаналіз роботи з інформацією; перевіряє одержану інформацію; інтерпретує універсальність евангельських істин людського буття в культурологічному контексті.</p> <p>НЛ–2 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Повага до літератур інших народів, зокрема стародавнього Сходу як невід’ємного чинника у становленні української національної культури.</i></p>	<p>рукописні книги Київської Русі (Остромирове Євангеліє, Ізборник Святослава) (<i>оглядово</i>).</p> <p><i>Перекладна література</i> Біблія (фрагменти). Легенди: про Вавилонську вежу, про Мойсея. Притча про блудного сина. Біблія як Святе Письмо й художній текст. Українські переклади Біблії (П. Куліш, І. Пулюй, І. Нечуй-Левицький, І. Огієнко, І. Хоменко). Використання біблійних тем, сюжетів, мотивів, образів у зарубіжній та українській літературах. ТЛ: притча (<i>повторення й поглиблення</i>).</p> <p>МЗ: історія українського середньовіччя (історія України).</p> <p>МК: Рафаель Санті. «Суд Соломона», «Сікстинська Мадонна»; Леонардо да Вінчі. «Темна вечерея»; П. Брейгель Старший. «Вавилонська вежа»; Рембрандт. «Повернення блудного сина» (образотворче мистецтво); М. Скорик. Опера «Мойсей», 2014 (музичне мистецтво).</p> <p>СЛ: твори В. Арєнєва.</p>
4	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: називає основні пам’ятки оригінальної літератури; пояснює значення давніх літописів для збереження відомостей про життя, культуру, звичаї наших пращурів; розповідає про історію відкриття пам’ятки «Слово о полку Ігоревім», основні гіпотези авторства, історичну основу, про її переклади та переспіви; виразно й усвідомлено читає поему, переказує і коментує сюжет</p>	<p><i>Пам’ятки оригінальної літератури княжої Русі-України</i> Літописи як історико-художні твори. «Повість минулих літ». «Поученіє Володимира Мономаха», Києво-Печерський патерик (<i>оглядово</i>). «Слово о полку Ігоревім» — давньоруська пам’ятка, перлина українського ліро-епосу. Історична основа твору. Переклади й переспіви його в ХІХ–ХХ ст. Питання авторства. Особливості композиції та стилістичних засобів. Образи руських князів у творі. Наскрізна</p>

	<p>«Слова...»; характеризує образи руських князів, княгині Ярославни, образ Руської (української) землі, символічно-міфологічні образи; визначає основну ідею твору, особливості його композиції.</p> <p>Ключові компетентності <i>Учень / учениця:</i> коментує фольклорні мотиви, стилістичні засоби; висловлює судження про актуальність твору; зіставляє специфіку розкриття тем в літературі та інших видах мистецтв; дискутує з приводу порушених у творі проблем; толерантно відстоює власну позицію.</p> <p>НЛ-2 Емоційно-ціннісне ставлення <i>Розуміння «золотої середини» у вчинках людини. Виховання поваги до історичного минулого нашого народу, до його культурних пам'яток. Усвідомлення, що любов до рідної землі, вірність у коханні, повага до історичного минулого народу, до його культурних пам'яток — вічні загальнолюдські цінності.</i></p>	<p>ідея патріотизму. Символічно-міфологічні образи та їхнє значення. Фольклорні мотиви. Роль пейзажу в розгортанні сюжету. Поетичність образу Ярославни.</p> <p>ТЛ: літописи (повторення), ліро-епіка.</p> <p>МЗ: похід новгород-сіверського князя Ігоря проти половців у 1185 році (історія України).</p> <p>МК: М. Лисенко. «Плач Ярославни»; О. Бородін. «Князь Ігор» (музичне мистецтво). В. Лопата. Цикл гравюр за мотивами «Слова о полку Ігоревім»; картини Ю. Нарбути, О. Кульчицької. Ілюстрації до «Слова о полку Ігоревім» В. Єфименка.</p>
4	<p>Предметні компетентності <i>Учень / учениця:</i> знає назви перших друкованих книг в Україні; пояснює особливості епох Ренесансу і Бароко; розуміє значення видатних діячів української культури цього часу; знає загальну інформацію про козацькі літописи, «Історію русів», про вертеп як вид давнього театрального мистецтва, про життя Г. Сковороди; виразно читає поезії, коментує їх зміст.</p> <p>Ключові компетентності <i>Учень / учениця:</i> дискутує з приводу порушених у творах проблем, толерантно відстоює власну позицію; оцінює й характеризує внесок Г. Сковороди</p>	<p>Українська література доби Ренесансу і доби Бароко Розвиток книгодрукування. Перші друковані книги в Україні. Іван Вишенський, Іван Величковський, Семен Климовський – видатні діячі української культури (<i>оглядово</i>). Історико-мемуарна проза. Загальні відомості про козацькі літописи (Самовидця, Г. Граб'янки, С. Величка) та «Історію русів». Вертеп як вид лялькового театрального дійства (<i>оглядово</i>). Григорій СКОВОРОДА. «Бджола та Шершень», «Всякому місту – звичай і права...», «De libertate» (зі збірки «Сад Божественних пісень») Життя і творчість філософа, просвітителя, поета. Його християнські морально-етичні</p>

	<p>в скарбницю української літератури, у світовий мистецький поступ; добирає самостійно джерела інформації для просування індивідуальним освітнім маршрутом; висловлює судження про філософські ідеї Г. Сковороди та їх актуальність.</p> <p>Вивчає напам'ять: «Всякому місту – звичай і права».</p> <p>НЛ–2 Емоційно-ціннісне ставлення <i>Усвідомлення ролі самопізнання і гармонії зі світом у становленні й реалізації себе як особистості.</i></p>	<p>ідеали. Біблійна основа творчості Г. Сковороди та його вчення про самопізнання і «сродну (споріднену) працю». Проповідь житейської невибагливості, пошуку гармонії з собою і світом. Повчальний характер і художні особливості збірки «Байки Харківські».</p> <p>ТЛ: Ренесанс, Бароко. МК: образотворче та музичне мистецтво, театральне мистецтво, архітектура цього періоду; документальний фільм «Великі українці – Григорій Сковорода», 2008 (кіномистецтво). Карп Трохименко. «Григорій Сковорода» (1976) (образотворче мистецтво)</p> <p>СЛ: поезії Артема Полежаки, Олександра Ірванця, Сергія Жадана.</p>
6	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: називає найвизначніших письменників нової української літератури XVIII ст.; розповідає про життя і творчість І. Котляревського; розуміє його роль у розвитку української літератури, національного самоусвідомлення; вдумливо читає та аналізує поему «Енеїда»; характеризує образ Енея, висловлює власні міркування про його вчинки й характер; коментує проблему війни: погляд автора і героїв; характеризує образи твору «Наталка Полтавка»; визначає й коментує роль гумористичних засобів у творі; робить порівняльну характеристику дійових осіб п'єси (Петра і Миколи, возного і виборного), їхніх життєвих позицій; пояснює роль і функцію пісень у драмі</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: визначає проблеми й підтекст твору; пояснює алюзію на події історії України; зіставляє специфіку розкриття теми в різних</p>	<p>НОВА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА Суспільно-історичні, культурні обставини. Літературний процес кінця XVIII ст. – першої половини XIX ст. Розвиток фольклористики, етнографії. Основні художні напрями (бароко, класицизм, романтизм, реалізм тощо). Визначні українські письменники.</p> <p>Іван КОТЛЯРЕВСЬКИЙ. «Енеїда», «Наталка Полтавка» Творчість І. Котляревського – новий етап у розвитку національного самоусвідомлення. Драматург і театральний діяч. Історія появи «Енеїди». Національний колорит, зображення життя всіх верств суспільства, алюзії на українську історію в поемі. Бурлескний гумор, народна українська мова. Ствердження народної моралі (картини пекла). Соціально-побутова драма «Наталка Полтавка» – перший твір нової української драматургії. Колоритні образи твору. Образ Наталки як уособлення кращих рис української жінки. Сценічне життя твору. ТЛ: травестія, пародія, бурлеск,</p>

	<p>видах мистецтва.</p> <p>НЛ–1,2,3 Емоційно-ціннісне ставлення <i>Усвідомлення важливості активної життєвої позиції; бажання захищати людську гідність, власні принципи; потреба пошуку власного щастя.</i></p>	<p>алюзія.</p> <p>МЗ: Україна у XVIII ст.; доба козаччини (історія України).</p> <p>МК: опери М. Лисенка «Наталка Полтавка», «Енеїда» (музичне мистецтво); фільм «Наталка Полтавка», 1978 (кіномистецтво); ілюстрації А. Базилевича до твору «Енеїда» (образотворче мистецтво).</p>
3	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає основну інформацію про життя і творчість письменника; розуміє причини написання перших творів російською мовою і важливість його виступів на захист рідної мови; має уявлення про ознаки сентименталізму, християнські ідеали повісті «Маруся»; характеризує образи персонажів твору; визначає композиційні особливості та проблематику твору.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: висловлює судження про поведінку та моральні пріоритети героїв твору, про сенс людського життя, справжнє кохання й вірність; оцінює й характеризує внесок Г. Квітки-Основ'яненка у скарбницю української літератури, у розвиток української літературної мови, у світовий мистецький поступ.</p> <p>НЛ–1,2,3 Емоційно-ціннісне ставлення <i>Усвідомлення важливості соціально активної позиції в житті; розвитку уміння відстоювати людську гідність, власні принципи в пошуках щастя.</i></p>	<p>Григорій КВІТКА-ОСНОВ'ЯНЕНКО. «Маруся» Батько української прози, один із перших у Європі «творців людової повісті» (І. Франко). Гуманізм та християнські ідеали, етнографічне тло творів. «Маруся» – перша україномовна повість нової української літератури, приклад прози із виразними рисами сентименталізму. Художнє розкриття письменником традиційних народних моральних уявлень. Утілення морального й естетичного ідеалів в образі головної героїні твору. П. Куліш про Г. Квітку.</p> <p>МЗ: обряди українців (народознавство).</p> <p>СЛ: М. Павленко. «Моя класнюча дівчинка».</p>
1	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: знає загальну інформацію про розвиток романтизму в Україні, називає провідних діячів та</p>	<p>Література українського романтизму (оглядово) Ідейно-художні особливості романтизму. Зв'язок із ідеями Просвітництва, з національним</p>

	<p>осередки романтичного руху, твори романтизму в музиці та образотворчому мистецтві.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: пояснює значення романтизму для нового етапу розвитку літератури; виявляє зв'язок літератури романтизму з філософією, міфологією, фольклором, іншими видами мистецтва.</p> <p>НЛ–2, 3 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Усвідомлення важливості емоційної, почуттєвої сфери в житті людини.</i></p>	<p>рухом. Осередки романтичного руху на Слобожанщині, Чернігівщині й Полтавщині, у Західній Україні («Руська трійця»). Поети-романтики (Л. Боровиковський, П. Гулак-Артемовський, Є. Гребінка, М. Костомаров, А. Метлинський, В. Забіла, М. Петренко, О. Афанасьєв-Чужбинський, М. Шашкевич. Значення романтизму для нового етапу розвитку слов'янських літератур.</p> <p>МЗ: Генріх Гейне, Джордж Ноел Гордон Байрон (зарубіжна література); «Стилі та напрями мистецтва» (мистецтво).</p> <p>МК: романтизм у музиці (Дж. Россіні, Ф. Шопен, Й. Брамс, опера «Запорожець за Дунаєм С. Гулака-Артемовського) та образотворчому мистецтві (Ежен Делакруа, Франсіско Гойя, К. Брюллов).</p> <p>СЛ: поезії Олеси Мамчич, Мар'яни Савки, Оксани Забужко.</p>
2	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: знає найголовніше з біографій митців; виразно читає вірші, аналізує їх; визначає жанрові ознаки творів, пояснює їх фольклорну основу.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: створює ілюстрації до творів поетів-романтиків, спираючись на досвід і почуття, використовуючи відповідні зображувально-виражальні засоби; оцінює й характеризує внесок митців у скарбницю української літератури, у розвиток української літературної мови, у світовий мистецький поступ.</p> <p>НЛ–1, 2 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u></p>	<p>Петро ГУЛАК-АРТЕМОВСЬКИЙ. Балада «Рибалка» Вічна тема кохання. Засоби романтичного зображення. Фольклорна основа твору. Євген ГРЕБІНКА. Вірш «Човен» Образ небезпечної морської плавної як уособлення життєвого шляху людини. Пісенна (романсова) лірика поета українською та російською мовами («Ні, мамо, не можна нелюба любить», «Чёрные очи» та ін.). ТЛ: романтизм, романс.</p> <p>МК: романи М. Глінки; авторські пісні Максима Паленка, Марійки Бурмаки (музичне мистецтво); романтичний живопис Г. Світлицького, М. Самокиша, А. Мокрицького (образотворче мистецтво).</p>

	<p><i>Усвідомлення того, що романтик — духовно багата, творча людина. Шанобливе ставлення до засад народної моралі й етики: працелюбності, щирості, любові. Краса вірності в коханні.</i></p>	
4	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: знає біографію митця, пов'язану з Україною; розуміє місце творчості письменника на порубіжжі культур двох народів, культурно-історичні обставини, що впливали на мовний вибір митця; знає і коментує думки Т.Шевченка про М. Гоголя; переказує зміст повісті «Тарас Бульба»; знаходить зв'язок сюжету з історією України; характеризує образ головного героя; пояснює колізію морального й національного вибору в образах синів Тараса Бульби.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: дискутує щодо порушених у творі проблем, толерантно відстоює власну позицію; оцінює й характеризує внесок М. Гоголя у світовий мистецький поступ; добирає самостійно джерела інформації для просування індивідуальним освітнім маршрутом; розуміє цінність україномовного перекладу твору.</p> <p>НЛ–1, 2, 3 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Усвідомлення, що Україна — країна визначних мистецьких талантів, які зробили великий внесок у культуру інших народів.</i></p>	<p>Микола ГОГОЛЬ. «Тарас Бульба» (переклад М.Садовського і М. Рильського, за ред. І. Малковича) Творчість М. Гоголя, уродження України, місце його творчості на порубіжжі культур двох народів. Вираження глибини національного духу у творах прозаїка та драматурга, українська історія та фольклор як їх джерело. Повість «Тарас Бульба». Сюжет твору. Внутрішній епічний розмах твору; піднесено-героїчний образ головного героя. Колізія морального й національно-культурного вибору в образах синів Тараса Бульби. Вплив творчості М. Гоголя на розвиток українського письменства.</p> <p>МЗ: козацька доба (історія України); проза М. Гоголя (зарубіжна література).</p> <p>МК: опера М. Лисенка «Тарас Бульба» (музичне мистецтво).</p>
3	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: знає біографію поета; розуміє його життєвий подвиг в умовах підневільного становища нації в</p>	<p>Тарас ШЕВЧЕНКО. «До Основ'яненка» Геніальний поет, мислитель, пророк національного відродження в Україні. Рання творчість. Перші</p>

	<p>першій половині XIX ст.; розрізняє лірику й ліро-епіку, визначає жанр, до якого належить твір; виразно читає поезію, коментує її ідейно-художній зміст, контрастні картини в ньому.</p> <p>Ключові компетентності <i>Учень / учениця:</i> висловлює судження про необхідність свободи, національного визволення для вільного розвитку особистості та побудови демократичного устрою; пояснює великий духовний імпульс, який подала діяльність Т. Шевченка в боротьбі за політичну незалежність і культурне збагачення України.</p> <p>НЛ–2 Емоційно-ціннісне ставлення <i>Усвідомлення громадянської позиції людини як одного з проявів духовності.</i></p>	<p>поетичні твори баладного та елегійного жанрів («Причинна», «Думи мої...»). Оглядове вивчення історичної теми у творчості Кобзаря («Іван Підкова», «Тарасова ніч», «Гайдамаки»). Вісь неперервності історичного часу («До Основ'яненка»).</p> <p>ТЛ: послання.</p> <p>МЗ: Історія України, образотворче та декоративно-ужиткове мистецтво.</p> <p>МК: пісні на слова Шевченка гуртів «Kozak system», «Кому вниз», «ДримбаДаДзига», «Бандурбэнд», сестер Тельнюк (музичне мистецтво); фільм «Мій Шевченко», 2001 (кіномистецтво); живопис Т. Шевченка «Автопортрет» (1840).</p>
2	<p>Предметні компетентності <i>Учень / учениця:</i> коментує сюжет твору, його ідейний зміст, контрастні картини в ньому; інтерпретує твір у культурологічному контексті; коментує оцінку твору критиками, зіставляє її з власною; визначає його місце в мистецькому доробку автора, історії української літератури; пояснює його актуальність сьогодні.</p> <p>Ключові компетентності <i>Учень / учениця:</i> коментує створені поетом образи морально звороднілих «землячків», висловлює власне ставлення до таких людей; знаходить паралелі в сьогоденні; дискутує з приводу порушених у творі проблем; застосовує комунікативні стратегії відповідно до мети і ситуації спілкування; визначає</p>	<p>Тарас ШЕВЧЕНКО. «Сон» («У всякого своя доля...»)</p> <p>Національна проблематика періоду «Трьох літ». Поема («комедія») «Сон» і тогочасна суспільно-політична дійсність. Композиційний прийом «сну», його роль для розширення можливостей поетичного зображення.</p> <p>Протистояння імперського режиму і вільнотомної, національно свідомої особистості. Сатиричний характер поеми.</p> <p>ТЛ: гротеск, контраст, умовність.</p> <p>МК: документальний фільм «Великі українці — Т. Шевченко», 2008 (кіномистецтво); Ф. Рубо. «Кавказька сцена»; художні роботи О. Шупляка (образотворче мистецтво).</p>

	<p>особливості представлення творчості Т.Г. Шевченка в різних видах мистецтв. Вивчає напам'ять: фрагмент (<i>на вибір</i>).</p> <p>НЛ–1,2,3,4 Емоційно-ціннісне ставлення <i>Формування вільнодумної, національно свідомої особистості. Усвідомлення громадянської позиції людини.</i></p>	
2	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: виразно читає та коментує фрагменти поеми; визначає епізоди з ліричним, іронічним забарвленнями; коментує використання контрасту в поемі; пояснює узагальнену ідею твору та її актуальність.</p> <p>Ключові компетентності Учень / учениця: висловлює судження про зв'язок творів Т.Шевченка із сучасністю; добирає самостійно джерела інформації для просування індивідуальним освітнім маршрутом.</p> <p>НЛ–1,2,3,4 Емоційно-ціннісне ставлення <i>Усвідомлення важливості почуття солідарності з боротьбою інших народів за визволення від гніту; засудження загарбницьких війн, пропаганда неприйняття насильства, поневолення людей.</i></p>	<p>Тарас ШЕВЧЕНКО. «Кавказ» Пристрасний відгук на тогочасну загарбницьку імперську політику. Продовження теми національно-визвольної боротьби. Узагальнена ідея поеми — неприйняття насильства, поневолення людей, осуд загарбницьких воєн.</p> <p>МЗ: образ Прометей (міфологія). Історія України (гетьман Павло Полуботок).</p> <p>МК: Якоб Йорданс. «Прикутий Прометей», 1640 (живопис).</p>
2	<p>Предметні компетентності Учень / учениця: розуміє культурні й політичні чинники, що спонукали поета до написання цього твору; виразно й усвідомлено читає твір, визначає і коментує його головну думку та особливості композиції, його різні настроєві інтонації; визначає і характеризує адресата послання.</p>	<p>Тарас ШЕВЧЕНКО. «І мертвим, і живим, і ненародженим...» Продовження теми «землячків» у посланні. Викриття конформізму значної частини української еліти. Засудження комплексу меншовартості, національного безпам'ятства та байдужості до рідної мови. Критичний перегляд національної історії задля перспективи її кращого майбутнього.</p>

	<p><u>Ключові компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> висловлює судження про актуальність проблем твору; розрізняє іронію і сарказм у творі, цитує приклади їх уживання; дискутує з приводу порушених у творі проблем, толерантно відстоює власну позицію.</p> <p>Вивчає напам'ять: фрагмент (на вибір).</p> <p>НЛ–1, 2, 3, 4 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Формування переконання, що за будь-яких обставин необхідно залишатися з народом, його цінностями.</i></p>	<p>Настроєві інтонації твору (суперечка, пересторога, погроза, заклик тощо).</p>
4	<p><u>Предметні компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> розуміє становище жінки в кріпацькій Україні часів Шевченка; порівнює різні типи втілення теми жіночої долі у творчості поета (на прикладі творів); пояснює поведінку та порівнює вчинки героїнь поем «Катерина», «Наймичка», коментує їх.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> висловлює судження про материнство та вічну проблему жіночого щастя.</p> <p>НЛ–1, 2, 3 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Шанобливе ставлення до жінки в усіх її іпостасях (жінка-мати, жінка-кохана та ін.). Усвідомлення того, що жінка – уособлення краси на землі.</i></p>	<p><i>Тема жіночої долі</i> Тарас ШЕВЧЕНКО. «Катерина», «Наймичка», «У наших раї на землі...» «Вічна» тема матері й сина. Еволюція жіночого образу у творах Т. Шевченка. Різні типи втілення теми жіночої долі: романтичний («Катерина»), реалістично-побутовий («Наймичка»). Трагедія жінки-матері, боротьба за своє материнство, жорстокість народної моралі («У наших раї на землі...»). Наскрізний ліризм творів Т. Шевченка про жіночу долю.</p> <p>МК: Богородиця в українському іконописі (живопис).</p> <p>СЛ: оповідання Оксани Забужко зі збірки «Сестро, сестро».</p>
2	<p><u>Предметні компетентності</u> <i>Учень / учениця:</i> розповідає про обставини написання цих творів; коментує настрої, внутрішній світ героїв.</p>	<p>Лірика Т. Шевченка періоду арешту й заслання і після повернення з нього. «Доля», «Росли укупочці, зросли...». Риси автобіографізму в образі ліричного героя. Ностальгія за ідилією родинного життя, висока</p>

	<p><u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: висловлює судження про ліризм та настроєвість творів, засоби художньої виразності в них; визначає роль поетичної й малярської творчості Т.Г. Шевченка в загальнокультурному контексті.</p> <p>Вивчає напам'ять: вірш «Доля».</p> <p>НЛ–2 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Переконання, що контакт із друзями, однодумцями, зі світом є підтримкою особистості, що жити треба чесно, у добрі та взаємоповазі.</i></p>	<p>філософія життя людини на землі.</p> <p>ТЛ: ліричний герой (<i>поглиблено</i>), лірична медитація.</p> <p>МК: Т. Шевченко – художник: «Циганка-ворожка» (1841), «Катерина» (1842).</p> <p>СЛ: Оксана Луцківська. «Інший дім».</p>
1	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: пояснює розуміння Шевченком ідеї Бога; має уявлення про її стильове й образне вираження у творчості поета; аналізує та інтерпретує текст твору; визначає його головну думку.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: порівнює твір Т. Шевченка з оригінальними біблійними текстами; визначає доміанти поетового почуття; дискутує з приводу порушених у творі проблем, толерантно відстоює власну позицію.</p> <p>НЛ–1,2 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Осмислення важливості моральних чеснот у житті.</i></p>	<p>Біблія в житті Т. Шевченка Світле пророцтво поета («Ісаїя. Глава 35»). Художня інтерпретація творів із Книги псалмів, риси її національної своєрідності у Т. Шевченка. Глибока смута пророка занепадом моральності, неправедними діяннями «сильних світу», пригнічення люду новими, внутрішніми «ворогами». Біблійні реалії в текстах творів.</p> <p>ТЛ: псалом.</p> <p><i>або</i></p> <p>«Злоначинающих спина...» Біблійні мотиви в поезіях Т. Шевченка періоду після заслання. Молитва як жанр у творчості поета. Ідея єдності й згоди в поезії «Злоначинающих спина...», пробудження сили в тих, хто прагне добра, правди, чистоти, щирої дружби. Потреба єднання й взаєморозуміння на ґрунті загальнолюдських цінностей.</p> <p>ТЛ: молитва.</p>
1	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: розуміє великий духовний імпульс, який подала діяльність Шевченка в боротьбі за політичну незалежність і культурне збагачення України.</p>	<p>Підсумковий урок: Світова велич українського поета Визначні діячі світової культури про Шевченка. Його вплив на літератури інших народів. Шевченко та історико-культурний поступ</p>

	<p><u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: оцінює й характеризує внесок Т. Шевченка в скарбницю української поезії, у розвиток української літературної мови, у світовий мистецький поступ; уміє користуватися різними джерелами інформації; узагальнює й систематизує її.</p> <p>НЛ–2 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Усвідомлення важливої ролі Т.Г. Шевченка в історико-культурному поступі України.</i></p>	<p>України. Ушанування пам'яті поета в Україні й за кордоном.</p>
4	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: знає основні віхи життєвого і творчого шляху письменника; розрізняє епічні жанри: роман, історичний роман, роман-хроніка, біографічний роман; визначає й коментує історичну і художню правду у творі, основний конфлікт у ньому, особливості оповіді, історичний колорит; характеризує образи й символи; порівнює образи Якіма Сомка та Іванця Брюховецького.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: добирає цитати для характеристики ситуацій та образів; коментує вчинки героїв; знаходить паралелі до образів і проблематики роману П. Куліша в інших історичних творах української та зарубіжної літератури; дискутує про зв'язок історичного минулого із сучасністю, важливість знання історії.</p> <p>НЛ–2, 3, 4 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Усвідомлення значення ініціативності, наполегливості й працьовитості для досягнення</i></p>	<p>Пантелеймон КУЛІШ. «Чорна рада» П.Куліш – відомий письменник, перший український професійний літературний критик, перекладач («Біблія», твори В. Шекспіра, Дж. Байрона, Ф. Шиллера), автор підручників для школи, українського правопису («кулішівка»). Вплив на П. Куліша ідей європейського просвітництва: «Українець у Європі, європеєць в Україні». Романтична основа світогляду. Ентузіазм і жертвовність П. Куліша у громадській та культурницькій роботі на шляху духовного відродження і культурного збагачення нації. «Чорна рада» – перший україномовний історичний роман-хроніка. Походження його назви. Історична основа й авторська уява, романтичність стилю. Динамічний інтригуючий сюжет. Непросте життя та романтичні пригоди головних героїв. Загальнолюдські риси ініціативності, працьовитості, лицарства, благородства, вірності почуттю та обов'язку. Оцінка роману Т. Шевченком. ТЛ: роман, роман-хроніка, історичний роман. МЗ: Історичні події в Ніжині 1663 р. («Чорна рада»); Літопис Самовидця</p>

	<p><i>поставленої мети. Прагнення до справедливості, лицарства, щирості, вірності почуттю й обов'язку.</i></p>	<p>(історія України); історичні романи В. Скотта, В. Гюго (зарубіжна література).</p> <p>МК: народні перекази про козака Мамаю (фольклор); фільм «Чорна рада», 2002; режисер-постановник М. Засєєв-Руденко (кіномистецтво).</p>
3	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: знає й переказує зміст твору, коментує його сюжет; визначає жанр, особливості сюжету; пояснює причини тяжкого життя народу в добу кріпацтва.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: оцінює і коментує вчинки героїв; дискутує з проблем, порушених у творі; усвідомлює внутрішні спонуки прагнення людини до вільного, щасливого життя.</p> <p>НЛ–2,3 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Переконаність у тому, що кожна людина, незалежно від свого суспільного стану, має право бути щасливою.</i></p>	<p>Марко ВОВЧОК (Марія Олександрівна Вілінська). «Інститутка» Життя і творча діяльність. Марко Вовчок як перекладач (Ж. Верна, Г. К. Андерсена, А. Е. Брема). «Народні оповідання»; продовження теми народного життя в повісті «Інститутка». Антилюдяна суть кріпосництва та солдатчини. Образи персонажів — людей із народу та панночки. Авторська позиція у творі.</p> <p>ТЛ: реалізм.</p>
2	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: знає про письменників-земляків, їхні твори; розуміє зміст цих творів; виразно читає і коментує їх; розкриває особливості творчості митців рідного краю.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: проводить аналогії з власними спостереженнями; визначає критерії для порівняння фактів (явищ, предметів, образів) і здійснює його.</p> <p>НЛ–1, 2, 3, 4 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Усвідомлення і сприйняття сили й енергетики поетичного та</i></p>	<p>ЛІТЕРАТУРА РІДНОГО КРАЮ Ознайомлення із творами письменників-земляків.</p>

	<i>прозового слова, прагнення наслідувати своїх відомих земляків.</i>	
2	<p><u>Предметні компетентності</u> Учень / учениця: називає імена митців та їхні твори, які вивчалися; виокремлює серед них ті, які найбільше запам'яталися; висловлює міркування про найулюбленіші твори.</p> <p><u>Ключові компетентності</u> Учень / учениця: оцінює й характеризує внесок митців, творчість яких вивчалася, у скарбницю української літератури, у розвиток української літературної мови, у світовий мистецький поступ; добирає самостійно джерела інформації для просування індивідуальним освітнім маршрутом.</p> <p>НЛ–1, 2, 3, 4 <u>Емоційно-ціннісне ставлення</u> <i>Формування власної думки та власної позиції у процесі пізнання й вивчення.</i></p>	<p>УРОК-ПІДСУМОК Бесіда про твори, які вивчалися впродовж року й викликали найбільшу зацікавленість.</p>

Орієнтовний перелік очікуваних результатів навчальної діяльності учнів 9 класу

Предметні компетентності

Учень / учениця:

називає найдавніші книги Київської Русі, основні пам'ятки оригінальної літератури; перші друковані книги в Україні; імена перекладачів Біблії українською мовою; найважливіші ознаки творчих методів і літературних напрямів; різні типи художніх образів; види й жанри усної народної творчості;

розповідає про історію відкриття пам'ятки «Слово о полку Ігоревім», основні гіпотези авторства, історичну основу, про її переклади та переспіви; про козацькі літописи, «Історію русів», про вертеп як вид давнього театрального мистецтва; внесок митців, твори яких вивчаються, у розвиток української літератури;

висвітлює роль фольклору в житті українського народу, його місце в розвитку літератури; значення давніх літописів для збереження відомостей про життя, культуру, звичаї наших пращурів;

переказує біографію Т. Шевченка, основні біографічні відомості інших митців, творчість яких вивчається;

знає визначення, ознаки й застосовує під час інтерпретації та аналізу художнього твору (окремого фрагменту) літературознавчі поняття: *народна пісня, балада, притча, літописи,*

романс, послання, пародія, псалом, роман, роман-хроніка, історичний роман, лірична медитація, Ренесанс, Бароко, сентименталізм, романтизм, реалізм, травестія, бурлеск, алюзія, гротеск, контраст, умовність, ліричний герой;

переказує і коментує ідейно-тематичний зміст виучуваних творів; **визначає** їх жанрові та художні особливості; основну ідею твору, задум автора, чинники, які могли спонукати до написання; особливості композиції; роль художніх засобів;

пояснює багатозначність художнього образу; роль християнства в духовному житті українського народу; основні постулати християнської моралі: ідеали правди, чесності, патріотизму, скромності, любові до ближнього, універсальність євангельських істин людського буття; великий духовний імпульс, який подала діяльність Шевченка в боротьбі за політичну незалежність і культурне збагачення України; розуміння Шевченком ідеї Бога;

установлює специфіку втілення окремих тем, ідей, сюжетів, образів, мотивів священних книг людства в літературі та інших видах мистецтва;

характеризує образи виучуваних творів, у т. ч. символічні; **визначає** їх роль у донесенні до читача авторського задуму, ставлення автора до свого героя;

аналізує та інтерпретує твір у культурологічному контексті;

коментує оцінку виучуваних творів критиками, **зіставляє** її з власною;

розглядає художній твір в історичному і культурному контексті періоду створення; **визначає** його місце в мистецькому доробку автора, історії української літератури, актуальність сьогодні;

установлює міжпредметні зв'язки на рівні тем, ідей, образів.

Ключові компетентності

Учень / учениця:

виявляє зв'язок літератури з філософією, міфологією, фольклором, іншими видами мистецтва;

дискутує з приводу порушених у творі проблем, толерантно **відстоює** власну позицію; **знаходить** компроміс у дискусії;

оцінює й характеризує внесок митців, творчість яких вивчалася, у скарбницю української літератури, у розвиток української літературної мови, у світовий мистецький поступ;

добирає самостійно джерела інформації для просування індивідуальним освітнім маршрутом;

здійснює самоаналіз роботи з інформацією; **перевіряє** одержану інформацію;

визначає зміст, обсяг своєї навчальної діяльності, способи опрацювання навчального матеріалу; **формує** індивідуальний читацький маршрут, за потреби

коригує його;

володіє різноманітними способами саморефлексії і самоконтролю; самостійно **визначає** причини труднощів у навчанні.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ЧИТАННЯ (на вибір)

9 клас

- АРСНЄВ В. «Душниця»
- БАЧИНСЬКИЙ А. «140 децибелів тиші»

-
-
-
-

- ВЕЛИЧКОВСЬКИЙ І.* «Зегар цілий і полузегарок»
ВИШЕНСЬКИЙ І. Твори (в перекладі В. Шевчука)
ВОВЧОК МАРКО. «Народні оповідання», «Маруся»
ВОРОБКЕВИЧ С. «Турецькі бранці», «Вісім чи дев'ять? Сміховинки про Безглуздів»
- ГОРАК Р.* «У сутінках», «Тричі мені являлася любов»
  - ГРЕБІНКА Є.* «Чайковський» (роман)
  - ДЕВ'ЯТКО Н.* Фентезійна трилогія «Скарби Примарних островів»
  - ДЕРЕВО ПАМ'ЯТІ.* Книга українського історичного оповідання
  - ЗАБУЖКО О.* Оповідання зі збірки «Сестро, сестро»
  - ЗАЙЦЕВ П.* «Життя Тараса Шевченка»
  - ЗАХАРЧЕНКО О.* «Вишивані гарбузи»
  - ЗУБЧЕНКО О.* «Перемагаючи долю»
  - ІВАНЕНКО О.* «Марія»
  - ІВАНЧЕНКО Р.* «Гнів Перуна»
  - ІВЧЕНКО М.* Напоєні дні [повість про Г. Сковороду]
  - «*ІСТОРІЯ РУСІВ*» (у перекладі І. Драча)
  - КВІТКА-ОСНОВ'ЯНЕНКО Г.* «Салдацький патрет», «Конотопська відьма»
  - КОНИСЬКИЙ О.* «Тарас Шевченко-Грушівський. Хроніка його життя»
  - КОРОЛЮК Н.* «Маленькі історії про українських композиторів XVIII—XX ст.»
  - КОСАЧ Ю.* «Володарка Понтиди»
  - КОСТОМАРОВ М.* «Сава Чалий», «Чернігівка»
  - КУЛІШ П.* «Жизнь Куліша», «Дівоче серце»
  - ЛУЩЕВСЬКА О.* «Інший дім»

- *ОГНЕННИЙ ЗМІЙ*. Антологія української фантастики ХІХ ст.
- *ПАВЛЕНКО М.* «Моя класнюча дівчинка»
- *РУТКІВСЬКИЙ В.* «Сині води»
- *СВИДНИЦЬКИЙ А.* «Люборацькі»
- *СЕМКІВ Р.* «Як писали класики»
- *СКЛЯРЕНКО С.* «Святослав», «Володимир»
- *СКОВОРОДА Г.* Листи до Михайла Ковалинського, поезії, байки, філософські трактати
- *ТУРЧИНОВСЬКИЙ І.* «Моє життє і страданіє»
- *ФЕДЬКОВИЧ Ю.* «Довбуш» (трагедія)
- *ШЕВЧЕНКО Т.* «Кобзар», «Автобіографічний нарис», «Щоденник», «Художник», «Назар Стодоля», «На пащині пшеницю жала...», «Марія».